

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 275/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného JUDr. Dianou Treščákovou, PhD., advokátkou, Thurzova 6, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6To/58/2021-205 z 30. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 6To/58/2021-205 z 30. novembra 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 6To/58/2021-205 z 30. novembra 2021 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Košiciach **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **590,73 eur** na účet jeho právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva obsiahnutého v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6To/58/2021-205 z 30. novembra 2021 (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených práv, napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Súčasne navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. III. ÚS 275/2022-11 z 12. mája 2022 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Skutkové východiská

3. Uznesením vyšetrovateľa Odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice (ďalej len „vyšetrovateľ“) z 1. apríla 2021 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že poškodeného [REDACTED] (ďalej len „poškodený“) opakovane udrel päťou do tváre a následne mu z vrečka odcudzil finančnú hotovosť vo výške 320 eur.

4. Rozsudkom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7T/43/2021 z 30. septembra 2021 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bol sťažovateľ uznaný vinným zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona a bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere deviatich rokov. Pre výkon tohto trestu bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

5. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd rozhodol o podanom odvolaní napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu zrušil v časti výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a sám vo veci rozhodol. Sťažovateľovi uložil nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere siedmich rokov. Pre výkon tohto trestu bol sťažovateľ zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

III.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd sa v napadnutom rozsudku vôbec nevysporiadal s námietkami, ktoré sťažovateľ produkoval v odvolaní podanom proti rozsudku okresného súdu. Uvádza, že krajský súd sa nevenoval jeho hlavnej argumentácii o tom, že v trestnom konaní nebolo bez pochyb preukázané, že by poškodeného vôbec fyzicky napadol. Z uvedeného dôvodu by malo byť jeho konanie právne kvalifikované ako trestný čin krádeže. Argumentuje, že fyzické napadnutie uvádza len poškodený, pričom zo svedeckej výpovede príslušníka Policajného zboru, ktorý bol na miesto činu privolaný, vyplýva, že poškodený nemal žiadne viditeľné zranenia. Ďalej poukazuje na nezrovnalosti vo výpovediach poškodeného. S oboma argumentačnými okruhmi sa krajský súd podľa názoru sťažovateľa nevysporiadal. Na záver sťažovateľ podotkol, že z produkovaných dôkazov vyplýva jeho snaha o vedenie riadneho života, pričom v tomto prípade šlo len o ojedinelé skratové konanie.

IV.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie krajského súdu

7. Krajský súd sa vo svojom vyjadrení nestotožnil s argumentáciou sťažovateľa. Pokiaľ poškodený nemal viditeľné zranenie, je potrebné uviesť, že aj sám poškodený na hlavnom pojednávaní tvrdil, že keď ho sťažovateľ fackoval, zranenie mu nespôsobil. Súdy teda boli názoru, že pri použití násilia zo strany sťažovateľa voči poškodenému zranenie nebolo spôsobené. Násilie proti osobe vníma krajský súd ako útok proti telu napadnutého, i keď nemá za následok vznik zranenia, pretože ani výnimočne malá intenzita násilia pri trestnom čine lúpeže nie je dôvodom na posúdenie konania páchatel'a ako trestného činu krádeže podľa § 212 Trestného zákona, na čo už poukázal vo svojom rozhodnutí okresný súd, a preto to nebolo potrebné znovu opakovať v rozhodnutí krajského súdu.

8. Vo vzťahu k sťažovateľom namietaným rozporom vo výpovediach poškodeného a ich nerefektovaní zo strany krajského súdu súd poukazuje na § 264 ods. 1 Trestného poriadku a uvádza, že v predmetnej trestnej veci nebol daný návrh zo strany sťažovateľa a ani jeho obhajcu na odstránenie rozporov. Súd preto nemohol hodnotiť výpovede poškodeného z prípravného konania, keďže postupom podľa § 264 ods. 1 Trestného poriadku nedošlo k vykonaniu týchto dôkazov prečítaním výpovede na hlavnom pojednávaní.

9. V závere krajský súd prezentoval názor, že súd spôsobom zodpovedajúcim potrebám trestného konania vzhľadom na obsah podrobnej, konkrétnej a presvedčivej výpovede poškodeného na hlavnom pojednávaní a po zohľadnení skutočnosti, že poškodený ihneď po spáchaní skutku telefonicky oznámil polícii, že bol prepadnutý a okradnutý, v primeranej miere odôvodnil svoje úvahy opierajúce sa o skutkové zistenia plynúce z vykonaného dokazovania a z nich odôvodnené závery. Z uvedeného dôvodu krajský súd navrhol ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovieť.

IV.2. Replika sťažovateľa

10. Sťažovateľ uviedol, že na rozpory vo výpovedi poškodeného opakovane poukazoval, a to aj v podanom odvolaní proti rozsudku okresného súdu, pričom krajský súd sa nimi žiadnym spôsobom v napadnutom rozsudku nevyšporiadal.

11. Vo vzťahu k zraneniam poškodeného sťažovateľ podotýka, že je mu zrejmé, že pre právnu kvalifikáciu skutku ako zločinu lúpeže nie je nevyhnutné, aby došlo k ujme na zdraví. Dôležité je však preukázať, že došlo k násiliu alebo hrozbe bezprostredného násilia, a to bez dôvodných pochybností, čo sa v danom prípade nestalo. Poškodený na hlavnom pojednávaní 28. septembra 2021 uviedol, že dostal 10 až 12 faciek od sťažovateľa. Podľa názoru sťažovateľa je preto viac ako nepravdepodobné, aby v prípade takéhoto útoku nezostali aspoň čiastočné stopy na tvári poškodeného, napríklad začervenania alebo stopy po údere dlaňou. Svedok [REDACTED], ktorý videl poškodeného bezprostredne po skutku, bol vypočutý na hlavnom pojednávaní 28. septembra 2021 a potvrdil, že poškodený nemal žiadne viditeľné zranenia.

12. Berúc na zreteľ aj rozpory vo výpovediach poškodeného, na ktoré poukázal sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti, ako aj skutočnosť, že sťažovateľ sa od začiatku trestného konania priznal k trestnému činu krádeže, ale opakovane odmietal, že by voči poškodenému použil násilie, je sťažovateľ toho názoru, že napadnutým rozsudkom krajský súd nesprávne zistil skutkový stav veci, resp. zistený skutkový stav nesprávne právne posúdil. Rovnako je sťažovateľ názoru, že napadnutý rozsudok nie je presvedčivo odôvodnený, keďže sa krajský súd ani okrajovo nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľa v podanom odvolaní.

13. Sťažovateľ trvá na podanej ústavnej sťažnosti v celom jej rozsahu.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Podstatou podanej ústavnej sťažovateľa je to, že krajský súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s rozhodujúcou argumentáciou sťažovateľa podanou v jeho odvolaní, ktorá mala zásadný vplyv na posúdenie skutku. V trestnom konaní nebolo podľa názoru sťažovateľa bez pochyb preukázané, že by poškodeného vôbec fyzicky napadol. Sťažovateľ je preto toho názoru, že napadnutý rozsudok trpí vadou nepreskúmateľnosti z dôvodu absencie jeho riadneho odôvodnenia. Na podporu svojej ťažiskovej argumentácie sťažovateľ uvádza, že (i) o neexistencii útoku svedčí to, že poškodený nemal žiadne viditeľné zranenia a že (ii) vo výpovediach poškodeného sú zjavné rozpory a logické nezrovnalosti. Podľa jeho názoru malo byť jeho konanie posudzované, a tým aj skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin krádeže.

15. Po oboznámení sa obsahom ústavnej sťažnosti, napadnutým rozsudkom a ďalšími listinnými dôkazmi musí ústavný súd námietke sťažovateľa prisvedčiť.

16. Sťažovateľ predniesol v odvolaní podanom proti rozsudku okresného súdu pomerne širokú argumentáciu, namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku okresného súdu v časti jednotlivých znakov skutkovej podstaty zločinu lúpeže, ďalej poukazoval na to, že zo skutku sťažovateľa usvedčuje len poškodený, ktorý nemal po skutku žiadne viditeľné zranenia. Poukazoval na rozpory a logické nezrovnalosti poškodeného v jeho výpovediach a namietal nekonzistentnosť jeho výpovede.

17. Krajský súd sa s odvolacou argumentáciou sťažovateľa vskutku nevysporiadal adekvátne. Stroho zrekapituloval dokazovanie na hlavnom pojednávaní a poukázal na prečítanie zápisnice o výpovedi sťažovateľa z prípravného konania na hlavnom pojednávaní, výpoveď poškodeného, svedka a to, že sťažovateľ vydal po zadržaní bankovky v hodnote 320 eur spolu so zápisníkom.

18. Následne krajský súd uviedol, že konanie sťažovateľa má všetky znaky zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona. Krajský súd si v celom rozsahu osvojil dôvody okresného súdu, z ktorých jednoznačne vyplynulo, že skutok sa stal, že ho spáchal sťažovateľ a má všetky znaky žalovaného zločinu.

19. Odôvodnenie napadnutého rozsudku podľa názoru ústavného súdu nespĺňa nároky na riadne a kvalitne odôvodnené rozhodnutie. Ústavný súd je toho názoru, že priemernému čitateľovi po oboznámení sa s odôvodnením rozhodnutia musí byť zrejmé, prečo orgán aplikujúci právo rozhodol tak, ako rozhodol a či sa vysporiadal s nosnou argumentáciou strán produkovanou

v konaní. Odôvodnenie rozhodnutia musí jasne a zrozumiteľne dať odpoveď na všetky relevantné otázky súvisiace s predmetným trestným stíhaním. Ústavný súd je uzrozumený s tým, že krajský súd nemusí reagovať na každú námietku, avšak v tomto prípade prakticky nereagoval na žiadnu námietku sťažovateľa, čo je neprípustné. Vzhľadom na odkaz krajského súdu na rozsudok okresného súdu, čo sa týka dôvodov, ktoré jasne majú preukazovať vinu sťažovateľa zo zločinu lúpeže, sa ústavný súd podrobne oboznámil aj s odôvodnením rozsudku okresného súdu, avšak dôvody, resp. riadne odôvodnenie tam hľadal márne. Preto odkaz krajského súdu na rozsudok okresného súdu v tomto kontexte neobstojí.

20. Ďalej krajský súd uviedol, že zo spáchania skutku je sťažovateľ usvedčený svedkom [REDAKOVANÉ], ktorý uviedol, že podozrivého zbadali po tom, čo dostali hlásenie z operačného strediska o spáchaní lúpeže pri [REDAKOVANÉ] v Košiciach. Zadržala ho hliadka Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach a tohto spoznal poškodený ako páchatel'a lúpeže. Ústavný súd k tomuto tvrdeniu v kontexte vykonaného dokazovania v trestnom konaní uvádza, že ide o nepresvedčivé a ústavne neudržateľné závery krajského súdu, keďže z výpovede tohto svedka vyplynuli ďalšie pre posúdenie veci relevantné skutočnosti (namietané sťažovateľom), ktoré krajský súd opomína zohľadniť a vôbec na ne nereaguje.

21. Na druhej strane sťažovateľ pomerne konzistentne prezentoval svoju obhajobu, od začiatku sa priznal k trestnému činu krádeže a jeho obhajoba nebola nijako vyvrátená. V tomto smere v intenciách zásady *in dubio pro reo* má ústavný súd veľké pochybnosti, či vzhľadom na vykonané dokazovanie mohol byť sťažovateľ vôbec uznaný vinným zo žalovaného zločinu lúpeže.

22. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou rozhodovaciu činnosťou sumarizačne dodáva, že imanentnou súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie obsiahnutého v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka (strany) konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom (stranou) konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj druhostupňového), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. napr. I. ÚS 34/2021, III. ÚS 209/04).

23. Vzhľadom na absenciu presvedčivých úvah krajského súdu týkajúcich sa viny sťažovateľa zo zločinu lúpeže je podľa právneho názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok rozporný so základným právom normatívne objektivizovaným v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavná neudržateľnosť spočíva v tom, že napadnutý rozsudok je v už prezentovaných intenciách odôvodnený nedostatočne, pretože nereaguje na podstatné argumenty sťažovateľa. Krajský súd tým, že bez toho, aby sa riadne, presvedčivo a bez akýchkoľvek pochybností vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa absencie násillia i hrozby bezprostredného násillia ako obligatórneho znaku skutkovej podstaty zločinu lúpeže, porušil sťažovateľom namietané práva.

24. Vo vzťahu k argumentácii predsedníčky krajského súdu ústavný súd dodáva, že táto obsahovo nemala vplyv na predmetnú vec a nekonvalidovala nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku.

25. S prihliadnutím na uvedený záver ústavný súd napadnutý rozsudok podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, § 133 ods. 2 a § 134 ods. 1 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

26. V zmysle § 134 ods. 1 druhej vety zákona o ústavnom súde po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou krajského súdu sa riadne a náležite vysporiadať s argumentáciou sťažovateľa zameranou na absenciu násillia alebo hrozby bezprostredného násillia pri spáchaní súdeného skutku a zohľadniť ju pri rozhodovaní v otázke viny i trestu.

27. Ústavný súd ešte dodáva odkaz na svoju rozhodovaciu prax, podľa ktorej dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru (m. m. napr. IV. ÚS 546/2020), ktorého porušenie sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namietal. Hoci táto judikatúra existovala už v čase podania ústavnej sťažnosti, ústavný súd v súlade s materiálnym konceptom ochrany ústavnosti nepristúpil k odmietnutiu ústavnej sťažnosti v jej celosti pre neprípustnosť podľa § 132 ods. 2 a § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre nepodanie dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku z dôvodu, že predmetná judikatúra je pomerne nová a toho času sa len kreuje, vyvíja a postupne formuje i zdokonaľuje.

VI.

Finančné zadosťučinenie a trovy konania

28. Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti uplatnil aj nárok na finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur. Táto suma podľa názoru sťažovateľa reflektuje zásah do jeho základných práv a jeho následky.

29. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo, a to spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, III. ÚS 140/07, III. ÚS 187/2017, III. ÚS 342/2018, III. ÚS 169/2020, III. ÚS 298/2021, III. ÚS 481/2021).

30. Zohľadňujúc predovšetkým charakter a intenzitu porušenia základného práva sťažovateľa, ústavný súd dospel k záveru, že len vyslovenie porušenia základného práva a s tým spojené zrušenie napadnutého rozsudku v danom prípade je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Uvádza, že priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v tomto prípade nie je žiaduce, a preto sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 4 výrokovej časti nálezu).

31. Zistené porušenie práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 590,73 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky) vo výške 181,17 eur za dva úkony právnej služby (za prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti) a vo výške 193,50 eur za jeden úkon právnej služby (replika), čo úhrnom predstavuje 555,84 eur. K tejto sume je podľa § 18 ods. 3 vyhlášky potrebné pripočítať paušálnu náhradu výdavkov vo výške jednej stotiny výpočtového základu (11,63 eur) za každý úkon právnej služby, teda spolu v sume 34,89 eur.

32. S poukazom na § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tento nález nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov tohto konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu